

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.01.002

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.03.001

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.03.002

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.03.003

Ε.Ε.Κ.Ε. 25.01.006

(Εγκύκλιος Αρ. 50)

Αρ. Τηλ.: 22-601219

4 Δεκεμβρίου, 2009.

Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
Γενικό Ελεγκτή,
Επίτροπο Διοικήσεως,
Γενικούς Διευθυντές Βουλής των Αντιπροσώπων, Υπουργείων,
Γραφείου Προγραμματισμού και Γενικό Λογιστή,
Προϊστάμενο Διοίκησης Προεδρίας,
Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου,

ΘΕΜΑ: Η έννοια του όρου «επιχείρηση» στο δίκαιο του ανταγωνισμού για σκοπούς καθορισμού του πραγματικού αποδέκτη της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας

Επιθυμώ να αναφερθώ στην Εγκυκλιό μου με αριθμό 47 και ημερομηνία 10 Νοεμβρίου 2009 με τίτλο «Οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμοί του 2009» και να παράσχω συμπληρωματικές διευκρινίσεις σχετικά με την υποσημείωση 6 της γραπτής δήλωσης, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με αριθμό 4394 της 6.11.2009 (Κ.Δ.Π. 374/2009), και υποβάλλεται από τους δικαιούχους ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) (αντίγραφο επισυνάπτεται για εύκολη αναφορά). Η ως άνω υποσημείωση διαλαμβάνει τα εξής:

“Οι κοινοτικοί κανόνες του ανταγωνισμού, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται και οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, αφορούν αποκλειστικά ενισχύσεις προς «επιχειρήσεις» (undertakings). Ο όρος «επιχείρηση» νοείται ως οικονομική ενότητα (economic unit) έστω και αν από νομική άποψη η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που ο αιτητής είναι μέρος μιας οικονομικής ενότητας η οποία αποτελείται από περισσότερα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, η παρούσα γραπτή δήλωση θα πρέπει να αφορά συνολικά τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έλαβε η οικονομική ενότητα στην οποία ανήκει, δηλαδή η «επιχείρηση»”.

2. Στο κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις έχει καθιερωθεί ως γενική αρχή ότι επιχειρήσεις, οι οποίες δε διαθέτουν πραγματική αυτονομία κατά τη χάραξη της πολιτικής τους και της γραμμής ενέργειάς τους στην αγορά, που δεν αναλαμβάνουν οικονομικό ρίσκο ή ακολουθούν πιστά οδηγίες από άλλη εταιρεία και ουσιαστικά δε δρουν ανεξάρτητα, δεν αποτελούν ξεχωριστές επιχειρήσεις και θεωρούνται ότι αποτελούν μαζί με την εταιρεία η οποία ουσιαστικά τις «ελέγχει» ενιαία οικονομική

...2/

ενότητα και άρα μια επιχείρηση¹. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων, το ζήτημα εάν υφίσταται ή όχι οικονομική ενότητα μεταξύ επιχειρήσεων τίθεται ιδίως όταν πρόκειται να προσδιορισθεί ο δικαιούχος ενισχύσεως². Σύμφωνα με τους τρεις υφιστάμενους Κανονισμούς για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ήτοι τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006, τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1535/2007 και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 875/2007, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι το συνολικό ποσό ενισχύσεων de minimis που χορηγείται στην ίδια «επιχείρηση» δεν οδηγεί σε υπέρβαση των καθοριζόμενων ορίων για μια τριετή περίοδο. Κατ' επέκταση και σύμφωνα με τα πιο πάνω, οι ενισχύσεις de minimis που παρέχονται σε νομικά ξεχωριστές οντότητες, οι οποίες όμως αποτελούν ενιαία οικονομική ενότητα, πρέπει να συνυπολογίζονται για σκοπούς τήρησης των ορίων των κανόνων de minimis.

3. Οι αρχές για τον καθορισμό του πραγματικού αποδέκτη της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας, δηλαδή για τον προσδιορισμό της «επιχείρησης» που θα λάβει την ενίσχυση, δεν κωδικοποιούνται σε συγκεκριμένο νομοθέτημα αλλά πηγάζουν μέσα από τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και από τις αποφάσεις της Επιτροπής και πρέπει να προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περίπτωσης.

4. Ενδεικτική του ζητήματος είναι η απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση Dutch Petrol [2002]³ στην οποία η Ολλανδική Κυβέρνηση αποφάσισε να εισαγάγει ένα Μέτρο για παροχή ενισχύσεων de minimis για σκοπούς αποζημίωσης των Ολλανδών επιχειρηματιών που εκμεταλλεύονταν πρατήρια υγρών καυσίμων ευρισκομένων, ιδίως, πλησίον των γερμανικών συνόρων από τις ζημιογόνες συνέπειες από την αύξηση του φόρου κατανάλωσης επί της βενζίνης. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το επίδικο καθεστώς, καθόσον προέβλεπε τη χορήγηση των ενισχύσεων ανά πρατήριο, προσέφερε κατ' εξοχήν τη δυνατότητα στον ιδιοκτήτη πλειόνων πρατηρίων, τα οποία εκμεταλλευόταν, να λάβει ενισχύσεις ισάριθμες προς τα πρατήριά του και ότι τέτοιος μηχανισμός ενείχε τον κίνδυνο υπερβάσεως του ορίου de minimis ανά αποδέκτη, πράγμα που απαγορεύεται. Διαπιστώθηκε, επομένως, ότι υπήρχε κίνδυνος σώρευσης στην περίπτωση κατά την οποία μια εταιρεία καυσίμων ασκούσε εκ των πραγμάτων **έλεγχο** στους πρατηριούχους, των οποίων η ελευθερία περιοριζόταν από αποκλειστικές συμφωνίες αγοράς και μισθώσεως. Στην περίπτωση αυτή, η εταιρεία καυσίμων θεωρήθηκε ως ο **πραγματικός αποδέκτης** των ενισχύσεων που χορηγούνταν στα πρατήρια. Το συνολικό ποσό ενισχύσεων de minimis που χορηγούνται στην ίδια «επιχείρηση» αφορά τον πραγματικό αποδέκτη (real beneficiary) της ενισχύσεως. Στην πιο πάνω υπόθεση ο πραγματικός αποδέκτης θα μπορούσε να είναι ένα πρατήριο, αλλά και μια ευρύτερη οικονομική ενότητα, όπως μια εταιρεία καυσίμων, εφόσον αυτή, εάν δεν υπήρχε η ενίσχυση, θα έπρεπε να καταβάλει ή θα είχε καταβάλει αντισταθμιστικά ποσά στα πρατήρια τα οποία ήλεγχε.

¹ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ») (τώρα Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) της 24^{ης} Οκτωβρίου 1996, C-73/95, Viho Europe BV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εφεξής η «Επιτροπή»).

² βλ. τις Αποφάσεις του ΔΕΚ της 14^{ης} Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψεις 11 και 12, και του Πρωτοδικείου της 25^{ης} Ιουνίου 1998, T-371/94 και T-394/94, British Airways κ.λπ. κατά Επιτροπής Συλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψη 313.

³ Απόφαση ΔΕΚ της 13^{ης} Ιουνίου 2002, C-382/99, Ολλανδία κατά Επιτροπής, ECR, σ. I-5163, σκέψεις 37,38.

5. Το ερώτημα κατά πόσο μια επιχείρηση ασκεί **έλεγχο** σε μια άλλη σε τέτοιο βαθμό που να θεωρούνται μια οικονομική ενότητα είναι το πιο σημαντικό για τον καθορισμό του πραγματικού αποδέκτη μιας ενίσχυσης. Εάν μια ενδιαφερόμενη εταιρεία «ελέγχεται» από άλλη νομική οντότητα, όπως μια άλλη εταιρεία ή όμιλο εταιρειών, τότε θα πρέπει η γραπτή δήλωση να αφορά το συνολικό ποσό ενισχύσεων ή σσωνος σημασίας που έλαβε ολόκληρος ο όμιλος στον οποίο ανήκει. Όπως έχει δηλώσει το ΔΕΚ, η έννοια της επιχείρησης δεν περιορίζεται σε μια επιμέρους νομική οντότητα, αλλά μπορεί να συμπεριλαμβάνει έναν ολόκληρο όμιλο επιχειρήσεων⁴.

6. Η γραπτή δήλωση που πρέπει να εξασφαλίζεται από το δικαιούχο απαλλάσσει, σ' ένα μεγάλο βαθμό, τις Αρμόδιες Αρχές από την ευθύνη να διαπιστώνουν κάθε φορά τον πραγματικό δικαιούχο της ενίσχυσης καθότι γίνεται ξεκάθαρο ότι θα πρέπει να δηλώνεται το σωρευτικό ποσό που έλαβε η κάθε «επιχείρηση» και όχι η κάθε νομική οντότητα ξεχωριστά. Σε διαφορετική περίπτωση ο αιτητής, που υπογράφει τη δήλωση, θα έχει προβεί σε ψευδή/ανακριβή/ελλιπή/ παραπλανητική δήλωση και ο Έφορος, εφόσον περιπέσει κάτι τέτοιο στην αντίληψή του, θα δύναται να διατάξει ανάκτηση και να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο.

7. Το πιο σύνηθες παράδειγμα άσκησης ελέγχου μεταξύ δυο ξεχωριστών νομικών οντοτήτων είναι η σχέση μητρικής εταιρείας με τις θυγατρικές της. Ένας πρακτικός τρόπος να διαπιστώνεται κατά πόσο μια επιχείρηση έχει θυγατρικές είναι να της ζητείται να προσκομίζει τις ενοποιημένες οικονομικές της καταστάσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 142 του περί Εταιρειών Νόμου, κάθε εταιρεία η οποία έχει θυγατρικές υποχρεούται να ενοποιεί τις οικονομικές της καταστάσεις με εκείνες των θυγατρικών της. Μέσω αυτών των καταστάσεων εμφανίζονται τα πραγματικά κεφάλαια ενός ομίλου επιχειρήσεων, δηλαδή τα κεφάλαια που ανήκουν στους μετόχους της μητρικής, και καθίσταται εύκολος ο εντοπισμός των εταιρειών στις οποίες ασκεί έλεγχο η μητρική. Σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή επιθυμεί να διεξαγάγει πιο ενδελεχή έλεγχο, καθότι έχει υπόνοιες ότι η γραπτή δήλωση δε συμπληρώθηκε ορθά, δύναται να ελέγχει περαιτέρω τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις καθότι σε αυτές εμφανίζονται οι κυριότεροι μέτοχοι, οι συναλλαγές με συγγενικές εταιρείες, δάνεια από μετόχους ή και συγγενικές εταιρείες, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι εκτελεστικοί διευθυντές κ.ά. Τέλος η Αρμόδια Αρχή μπορεί να ζητήσει από την ενδιαφερόμενη εταιρεία ή άλλη νομική οντότητα η οποία υπέβαλε αίτηση για ενισχύσεις de minimis να παράσχει στοιχεία κατά πόσο:

- (α) άλλη εταιρεία έχει τη δυνατότητα να ασκεί κυρίαρχη επιρροή σε αυτήν βάσει πιθανής σύμβασης που έχει συνάψει με αυτήν ή δυνάμει ρήτρας του καταστατικού της εταιρείας αυτής,
- (β) άλλη εταιρεία καθοδηγεί τον τρόπο δραστηριοποίησής της στην αγορά εκδίδοντας οδηγίες ή καθορίζοντας τιμές και όρους συναλλαγών,
- (γ) λόγω συμβατικών υποχρεώσεων σχετικά με την αγορά, πώληση και διανομή των προϊόντων που έχει αναλάβει με άλλη εταιρεία βασίζεται στην εταιρεία αυτή σε τέτοιο βαθμό που να μην μπορεί να δράσει ανεξάρτητα στη σχετική αγορά,

...4/

⁴ Βλ. την Απόφαση του ΔΕΚ της 14^{ης} Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής Συλλογή 1984, σ. 3809. Η αρχή που καθιέρωσε το ΔΕΚ εφαρμόστηκε από την Επιτροπή στην Απόφασή της της 7^{ης} Ιουνίου 2006 σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. C 8/2005 (πρώην N 451/2004), που προτίθετο να χορηγήσει η Γερμανία υπέρ της Nordbrandenburger Umersterungswerke.

- (δ) σε περιπτώσεις που υπάρχει σχέση εταιρείας και αντιπροσώπου, ο αντιπρόσωπος δρα στην αγορά πάντοτε εξ ονόματος και εκ μέρους της άλλης εταιρείας,
- (ε) η εταιρεία παρουσιάζει τον εαυτό της στην αγορά και στους πελάτες σαν μια ενιαία οντότητα με άλλες εταιρείες.

8. Ενόψει των πιο πάνω, η Εγκύκλιός μου με Αριθμό 14 και ημερομηνία 26 Φεβρουαρίου 2004, η οποία αφορούσε τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12^{ης} Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας η ισχύς του οποίου έληξε, **αντικαθίσταται** με την παρούσα.

(Χρίστος Ανδρέου)

Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων